

Latweeschuer Awises.

49. gaddagahjums.

No. 50.

Treščdeenā, 16. (28.) Dezember.

1870.

Latweeschuer Awises ihds ar fareem veelikumeen maksa par gaddu 70 kap. fadr.

<i>Jelgavā</i> presuhtoht	1 rubl. f.
<i>zittur</i> aissuhtoht ta lappa ween: 70 kap. f.	
ekspedīcija: 19½ kap. f.	
pasta nauda: 10½ kap. f.	

parvissam: 1 rubl. f.

Fazapstelle: *Jelgavā* awischi naminā pee *Janischewoffi*, Mihga vee *Daniel Minus*, teatera un webvera celas iubri un pee *Dr. Buchholz*, leela *Aleksander* vēla Nr. 18. Mīži mabzitai, kōlumeisteri, pagāta valditaji, frihveri un zitti tautas draugi teek iubgti, lai iufftajeeem apghoda avstrelshau. — Redakteera adresse: Pastor *Sakranow* ič *Luttringen*, pr. Frauenburg, Kurland.

Abhōitojs: *Wisejānakahs* sunnas. *Karra* sunnas. *Dashadas* sunnas.
Saule un pulstei. Garrais seidmetels. Rahfschu liķeja, jeb parega skunte. Latvju dseeema. *Saklami* mabzri. Mihkais *Wiesdugun!*
Labbibas un preschu tīrugs. *Sudoinaschanas*.

Wisejānakahs sunnas.

Dresden 23. (11.) Dezbr. Prinzijs Georg sunnojis Sakschu lehninam, ka 20. (8.) Dezbr. no Parises 3 Frantschu brigades Sakschu kohrim uskrītta, bet tappa atsistas un 600 ne-ewainotī fakerti.

Brisele 23. (11.) Dezbr. Belgijas valdiba dohma esaukt militshus sagubstitus Franzushus stipraki valakte, jo par daudzeem no scheem isdohdahs atkal isbēhgt. No Lioņi tohp sunnhtis, ka Garibaldis ar farvu vee Nui pilsehza no Brūhscheem fakantu karaspēhku isstahwoht pee Schani (starp Schalon un Bohn pīl.) un ka no Lioņi pīl., taisahs jauns karaspēhks wīmām eet palīhgā.

Versali 21. (9.) Dezbr. no Parises. Frantschi atkal no jauna uskrītta Satscheem vee Neli un Schell. Kahwahs ihds wehlan wakaram, tappa atsistis un atsistahja pahri par 1000 ne-ewainotis saldotus Sakschu rohķas.

Pee Čehi pilsehta kahwahs kahdas pahri stundas, kamēr Brūhscheem isdewahs sāho pilsehbu eenemēti.

Amien 25. (13.) Dezbr. 1½ juhdeses no Amien Francijas seimel armija, appaksē generala Jēdherb wīrmaddishands, no 1. Wahzu armijas ūvri tappa fakanta, jebšči gan skaitīja 60,000 saldatus. Dauds sahdschi tappa ar surmi cēnemēti. Lihds ūhim jau 1000 ne-ewainotī Frantschi usvarretaju rohķas.

Berline 26. (14.) Dezbr. daudzina ka nu wīss gattawās Parisi bombardērekti. Francijas veetneks Londones konfērenzē buhschoht Jules Favre. — 24. (12.) Parises masas festungas uis seimel püssi, ar wīseem lelgabbaleem shahwa uis aplenzetajeeem, tomehr nau leelu shahdi darrījusbas. Kreivzemmes, Englandes valdības un pahwestis zauri fareem suhtiteem Brūhschu lehninam Wilhelm līkūnchi laimi wehleht ka par Wahzzemmes teisaru iswehlehts.

R. S.-z.

Karra sunnas.

Kaut gan daschas awises raksta, ka Brūhschi, kād arri gribbutu Parīzi paſchū apſchaudiht, iħsti neſpehjoht, jo winnu lohdes ſpehjoht tik Parises ahrbilfehtus aissneegt, bet ne Parīzi paſchū, tomehr taggad vēz jaunakājam sunnahm dīrd, ka lehninsch ar fareem waddoareem noſpreedis, nu apſchaudischanas darbu iſſahkt. Tik jau arri winxi buhs deewēgan ūmalki wīſſu iſſvehruschi. Daschi gan rauga behgt no pilsehta laukā, bet Brūhschi tohs dēnn wīſſus atpakkal eeksħā.

21. (10.) Dezember trihs Frantschu divisiones prohweja nahkt no Parises abrā, bet atsistahs vret Brūhschi gwārdeem un Sakschu kohri. Kauschanhās wiſwairahk notikka zaur leelojeem gabboleem. Frantscheem bij jadohdahs atpakkal. Brūhschi ūkade it masa.

Frantschu Čoar armija wekhs ar ween atpakkal. Wahzu ūkheks eet ar weenn ūpharnu uš Čēman un ar ohtru uš Čehri: Gar zemallehm starp Orlean un Bloa Wahzi at-radda kahdus 6 tuhkti. Eewainotu eenaidneeku, kas bes wīſſa palīhgā bij uš zella pamēti.

Kauschanaa vee Nuit kritta un tappa eewainotī no Brūhschu pusses kahdi 700, no Frantschu pusses wairahk kā tuhktots, bes tam wehl 700 fakerti.

Ay Orlean irr heidsmajās deenās gan lohti daudz ūtīns tezzejīs. Mēlenburgas leelherzogs ar fareem pulkeem wezelu dabuja deenu no deenās uggumī ūahweht un nebij wīs weeglais darbs, jo arri eenaidneekī tā turrejahs, kā ūhinnī karra retti to redseja. No Bomong tablahk eimoht Frantschi ūahjahs kā muhris pretti un pahri reisās Wahzeem bij ja-atkahpjabs, kamēr atkal ūpehkus ūlafassiju-shi warreja uš preefschu dohtees. Un kā tad arri ūtīdi warreja buht, jo dascham bataljonam bij tik 2, 3 ūffizeeri atlīkuschi, ja weenam bij wīſſi ūirsneeki krittuši, tā kā feldweblam bij pulzīnsch jakomandeere. Kahwahs zauras naktis un lai tumfa nelkow, aissedzinaja ūelus ugguns ūahrtus. Pahri ūvischi ūnnotajeeem, kas kahdu riht bij kahdas bañizas tohni eekahpuschi, lai warretu wīſſu ūmalki noredseht, tik tik ne-īsgabja ūlikti, jo no naminā, kas bañizai blakku, bij ūahweens lais̄is uš Wahzeem ū ūchē pamannidami, ka augščā vee lohdsneem galwas kust, turreja tohs par wainogēem un mettahs tohs rohķa dabuht, kamēr pa-ſinna kā draugus.

No Monmedi raksta, ka ūchi ūestunga, kas nupat Brūhscheem padewahs, effoht lohti ūpohītita. Pilsehta fakna

dalla neredsoht wairs neweenu nammu stahwam, jo Bruhfchhu bumbas no 8 pohdi swarra breesnigi schlaidijschä. Taggad wijsi eerohfchi no turrenes westi us Mesje, kas wehl dohma turretees. Frantschi aikal nemmabs Monmedis komandantu apwainoht, ka teesham buhschoht no Bruhfcheem bijis nöpikts, lai pilsehthu padohd.

Lione kahdi 500 Pohli, kas Fransjä bij, irr samettuscheses lohpä un gribb ar sawu regimenti eet Frantscheem polihgä un sho waldiba sinnams tohs apsweizina ar abbaum rohkahm.

No Gariabala datbeem gan mas ko dīrd, bet laudis, kas winna pulkus redsejuschä aprakta, zik wissadus laudis tur atrohdoht pulka, kas no wissadahm pussehm sanahfuchi grupp te appaeschä fchi slawena generala waddischanaas leelus darbus isdarriht. Esoht Italeeschä un Spaneeschä un Greeki, jaunekli un wezzi wihi, arri pulka weens muhks, kas jau agrahk reis lihdi ar saldateem gahja, weenä rohka Kristus fihmi, ohtre sobbyni nesdams.

Gesch Bordo, kur nu Frantschu waldineeki apmettuscheses, zaur peenahfuchiem fivescheem sohrteli bes sinnams dahrgi palikfuchi. Weens namma kungs nau kauneeses sawam ministerim peepraffih iheres mafsu no 28 ruhki. fr. par mehnest. Italijas weetneekam bijis weenu nafti us krehfia jagull, samehr lohrteli dabujis ar gultu.

19. Dezember 2 Bahzu brigades kahwahs firidi pret enaidneekeem pee Ruit (us deenw. no Dischon) un panahma sho pilsehthu; pasaudeja kahdus 300 zaur eewainoschanu. Bahdenes prinzis Wilhelm no lohdes weegli waigä trahpihs. Enaidneekeem bij ja-atwelkabs.

Zerre, ka Bruhfchhu drihs ar Parises bombardeereschanu fahks. Karca waddoni nospreeduschä, ka ar saweem leelgabbaleem ittin labbi warreschoht bumbas lihds pilsehta widdum laist. Arri Frantschi schauj labbi tahlu; granatu lohdes eet us 5–6 werstehm. No Frantschu wisses schauj weenadi ween us Bruhfcheem, bet skaidri brihnumis, zik mas trahpa. Taggad nemm valihgä arri tahs leelgabbalu laiwas, kas us Sein uppes braufa, tahs irr sall nomahletas un Bruhfchhu usjohlodami tahs fauka par salajahm warden. — Kruppa leelgabbali arri pilna darba, meddiht rohka gaifa fuggus, kas no Parises nahf ahrä, schaujoht stahwu gaifä lihds 4 werstes.

Pee Parises fastums bij lihds 6 grahdi, suuegs gull 3 zellu beefs un seds wissu ar sawu delki.

Frantschu skahde no 1. lihds 3. Dezember, kur prohweja no Parises ahrä laustees, irr bijisti: 1008 noschauti (starp teen 72 wirfneeki) 5022 eewainotu (starp teen 342 offizeeri).

Kahds dahrgumis un truhkums Parisé, to redsam no tahm sinnahm, ka jau sahkoht lasshih wezzus faulus un no teem wahra buljon suppu.

Frantschu ministeris Gambetta, gribbedams no Luhres braukt us Poae armiju, til til nau Bruhfchhu ulahneem rohka krittis, bet sa-ohdis enaidneelu smalku un eebehdsis kahdu kahju tekkä, kur dabujis paslehytee.

Gesch Ham (netahlu no Arenten) Bruhfcheem nelaimigi isgahjis. Kad Lafehr pilsehths bij padeweess, tad masam inscheneeru pulzinaan bij usdohts wissu to sawohfchitit dsefzella gabbalu lihds Amien attal fataishit. Sawu darbu lihds Ham pilsehtham padarrijuschi, tec tur apmettahs, koh-pa kahdi 170 wihi. Winni tappa namnds eekohrieleti un gahja drihs schur, drihs tur ehst, sinnams arweenu apbrunnati. Weenu walfaru pulzinsch nahza patlabban no tra-

teera, te us reis reds, ka apbrunnati Frantschi no wissahm pussehm tohs apstahj. Gan fahla pretti turretees un dewa zaur schahweeneem fihmi zitteem, kas festungä bij, bet arri schee bij eeslehgti. Ta tad teem bij jalaujahs fanemtees. Tik 2 leitnanti dabuja ismukt un pa laukeem un fruhmeem skreedami atsneedja Lafehr, no furrenes nu nahza valihgä teem, kas festungä bij eeslehgti. Weens no teem leitnanteem wairahk kahdi juhds bij bassahm fabjhahm pa sneeu briddis, samehr pee sawejeem kua. Simmams fchi wiltiga us-bruffshena nepaliks nesohdita.

S.

Daschadas sinnas.

No ahrsemmehm.

Luksemburgas deht aikal dauds raktu starp weenu un ohtre leelwalsti fchurp un turp skraida, jo Bruhfchhi ihseem wahrdeem isteikfuchi, ka fchee tahdu sommi, kas pa winnu enaidneekeem ta mettuscheses, ne-eeskattihis wairs par ne-aistekamu. Dīrd ka ja ne zittadi, tad gribboht to no Belgijas atpirk. Laudis paschi, kahd leekahs ne-gribb no tam ncko finnaht.

Italijas kehninfch taisahs 8. Janwar (27. Dezember) eet us sawu jauno galwas pilsehthu Rohmu.

S.

No eelschsemmehm.

Latweeschu draugu beedriba 9. Dezember noturreja sawu fchi gadda sapulzi Ilihgä. Sanahfuchi skaitis bij pee 40. Beedribas presidente, Dohbeles zeen, mahzitajs A. Bielenstein atwehra sapulzi ar skaitu un spebzigu runnu latweeschu wallodä, mihi apsweizinadams sanahfuchs, peeminnedams wissus tohs darba gabbalus, kas pagahfuschi laizinä zaur beedribas puhsliu aikal daschus sohkuus us preefschu westi un pamuddinadams wissus, tikli un weikli joprohjam ruhpetees, ka Latweeschu tauta, kas azilim redsoht zekkahs manta un gaismä, brihwibä un sawä tautibä, lai fchö sawu zellu teizami staiga us preefschu, pee-augdama ihstenä garriga atsifschana. Skohlas mahzibä un firds un dshwes kreetnibä, ka warretu jo spohfchi spiddeht winnas tizzibas darbi un pastahwigi angli, paschai par gohdu un wisseem, wisseem par preeku. Schihs runnas pilnigus wahrduus neffisim laffitajeem turpmahk, taggad tik isnaemam daschus no tahm leetahm, kas tur tappa peemimetis: Latweeschu wahrduize, zaur zeen, bisfaka fungu Ullmann tik tahl gattawa, ka jau drukka nodohtha un ka jerrams nahforschä gadda buhs dabujama; Bihbeles wallodas pahrlabhoftanas darbs arri jau tik tahl wists, ka nu jau reds mallu. (Jauna testamente jau fen preefsch drukkas gattawa, tik wehl zaur daschahm wezz. testamentes grahamatah märti ja-eet zauri.) Darbs pee dsefzella grahamatas wallodas pahrlabhoftanas, gar ko puhlejabs Wilperta un Bernewilz mahzitaji (no Schuhkstes un Jaunpils) arri eet weikli us preefschu un buhs arri fchi grahamata ar saweem spebzigeem wahrdeem drihs jo skaidra un jauka wallodä; katlisma wallodas pahrlabhoftanas arri jau gattawa u. t. j. pr.

Pehz tam heedr. direktors no Kursemnes pusses. Rukovski f. dewa sinnas par darba weikshanoħs un zik tahlu Kursemneeki pee tam liħds strahdajuschi par skohlas buhschanu, par raksteem un grahmatahm, kas atkal schinni laikā gaismā nahkuschi. (Starp taħm iħpaschi peeminnam kā lohti teizamu to no Schönberg f., Gramsdes skohlmeistera idobto dseesnu grahmatinu preeskah wiffadahm skohlas wajjadibahm.) Widsemmes direktora f. Aluning likka preeskħa, zik tahlu pee beedribas darbeem Widsemme strahdajusi, zik teizami arri Nihgas latw. beedriba gar tautas gaismosħanu un labklahschonu ruhpejuschies, ka eet us preeskħu ar skohlahm. dseedasħanas beedribahm u. t. j. pr. — Latw. aw. apgħad datajs Sakranowez dewa sinnas par to wiċċam iż-żizzet darba gabbalu pee Latw. awisehm un kā labbi ar scho darbu isg. gadda weżżees. Kurlmehmo skohlas buhschanu tappa preeskħa liskta un fanabhuschies no jauna atkal dixx-deja zik lohti wehl fchi leeta no wiffahm puszsehm jaſtiprīna, lai warretu fawu uſnentu darbu teizami us preeskħu west. — Beedribas darbosħħanas pee Latw. tautas garrigu mantu krahħħanas no weżżeem lai keem, tappa pahru n-nata un no preßidenta f. wißeem pee firds liskta. No lobpu aifstahwu beedribas biji goħda makkas nolikka preeskħa wišt-eż-żamahm grahmatinahm, kas fħai leetā valiħds; Latw. dr. beedriba pahrspreesdama taħs winnai pafneegħtahs grahmatinas, pafpreeda leelako goħda makku no 15 rubl. tai no Chr. Schönberg. Auzzawas skohlmeistera farakstitai grahmati; masakħas goħda makkas isdallisħana tappa atliska us nahkofsu gaddu. Kommissione tappa żelha par spreede ġejem, waji sagattawota wahrdniż pslu, to iſlisktu goħda makku. Tappa pahru naħħas un padohmi dohti, kā warretu latw. rakku buhsħanas leelu neweenadibu mařinaħ; runnas wehl aixneħma dauds zittas leetax, kas fħimnejha us wiċċas miħħas latw. tautas labklahschonu, kā gan warr fazziet, ka arri fchi deena atkal dauds labbas feħħlas iſsejju un spekkus no wiffahm puszsehm us firdigu tahlaħħ strahdahħanu wenejnus.

S.

No Jelgawas. Schowaffar' tē slimmeeku nammā 23 gaddi weż-żieħi prahħa fajuzzis (ahrprahħiż) jaunekkis dsejjesh-ħanai tappa nodokts. Melainigais biji us dsejjessha no pepefħas lokomotivis schnabħħanas neganti pahribbiees un taħda wihsen prahħu saudojis. Slimmais fabija slimmeeku nammā liħds September meħnesim; tē kahdu deen' tam laimejħas no lasareħes iſsprukt. Tas fawwa fajlkusħha prahħa eeleżi Drifxes upp. Un ko dohma? No fħauxhalahm jaur aukxa uħdeni pahremm, tas toħbi parwiħam prahħiż. Maħte to tagħġid noweddus iż-żiġi, kā tħalli amata mahzahs. Prezzigħi un rets notifikums!

— Id.

No Dohbeles pusses. Nowembera beigas. Ni, ni kā sali, tē dixx-dam lantinu fażza, jo newarr tif drifħ ar pepefħi u snahħuscho weej, fchi qadha fallu eedrau sejjees. Bij orri jau deenas, kur aufstuma glahses dixx-wais

sudrabs biji liħds 18. striħpinai us semmi nobrouzis. Ball-tais fuqqa dekkis arri muħfu pusses jau 18. Now, tappa iſlakhs, bet ar kamanahm wehl mas fur warram pa-braukt. — Bet taħu garru, miħligu ruddeni, kā liħds schim peedisħwo jahm. Biż-żejt gan arri dasħas deeninas, fur ruddens maħte affara birkindija us schikħiħanohs fataffid-damees, kut fuolite it kā għibbedha no il-għas fil-diċċonas atpuhsees, fawu waidsinu paflejha, bet muħfu fainneż-zees biji tik-preeżiġas, ka wehl peħz Mahktineem warreja lobopus gannōs raidiħt. Tee nu liħds schim labbi mittu-fshi un weffeli pa luuħiħi mauro ween. — Lantini tagħġad fawas bandas iſku luuħiħi, deewsgan meerig i-flattahs schi sejma pretti; jo loi gan palkappak — żouri reħxi-nojħi biji aud-żi kā peħen — tatsħu fuuħoħ dasħa labbi-has sorte biji rasħigħa ne kā doħmajah, un ween, oħras puhris wairakħ luuħiħi karruppelu un firu muhe preeżina, tā kā buħs gan deewsegar istiħħanah. — Slimmibas arri ne-kahdas leelas tagħġad nemannan. Balku seħra — kas peħen ap scho laiku muħfu widdu bresmig i-sħakha plohssees, un kur dasħi miħħi semmes kieni pħażi apġu l-ħażra — ir-ġagħid pagħallam fuddu; tikkai schorriż-żurri un tur-ħaħħis behrnisħi ar sħarla kieni eesirga un dasħi arri mirra, tā weens weżżejku pahris 3 beherniex weenu pakkal ohra kappu għidha. Lai Deewi doħd, kur nu wiffadba ar balto sejmas dekkie fegħu du, ka arridjan taħs firdis kas peħz miħleem aixgħijs seħħo. —

Bar sagħġieem un jauneem zil-żekeem arri newarram fu-dsejjes; tee muħs meerā l-ħiġi. Kur zittas pusses tiegħi dauds jaħbi noteekam, muħfu pusses no tam ire-brangi weffela. Arridjan ugguns greħi neħħid muħs nau peemeklej fchi. To atħidam meħs sirfnig Deewam p-aż-żej jaħbi i-Luħsam lai Winni fargħ-ħanha tā kā liħds schim muħs joproħjam fegħtu.

To rakkidams newarru spalvu pee mallas lisk, pirms wehl d-idu leetas ne-iż-żej par koo lohti beħdajohs: 1) ka muħfu N. pagast — kā gan peħz teem jauneem żella l-ħiġi weż-żiġi wajidsetu — gausħam mas fawwus żellus un til-tuus iż-żekk, turpretti aplakħnejis kroħna pagastos leeta jaunki eet us preeskħu. — Għsmu yats ar fawahm au fis-ħam dasħu żella wiħru dixx-dejja jantajam: „Kā juhs tam un tam tiltam taħħid zużurumus zeoħi? Nakti pahri brauħ-dams tikklo warreju fawu firdiñi aħra is-piexi, kas ar wiffahm tħix-xebha biż-tili eekkittis. Waj tad-żuhs neħħi waħħidu nebiżżeek? Rahdam goħdam tad-żuhs tan-veeħ taħħid grapsi un rensejek sejjem?“ Wai, wai miħħi N. — neeki — — ! Un 2) ka N. pagasta walid-ħanha weħl lohti mas gar skohlas buhsħanu ruhpejħas. Melle ar ugħġi un tatsħu tu N. pagasta skohlu ne-żiżi! — Kroħni jau dauds għad-did at-pakka biji N. — skohħi grunti eemħrojjas un dawwina jis. Lai isrente to semmi, eekkaji naudu un tad-ħu huw fuu skohlu; bet neko weħl no leetas nedid. — Sainneeki — tee

nu gan fowus behrnus apkahrtejās kaimiu skohlās suh-ta; bet kur tad tee gannini, tee bahrenischi un gahjeju behrni? Kas spehs tohs wiffus tablu jo tahlu skohlā raidiht?! Tee deewamschehl paleek dauds gaismas fohtus pak-fakā. Nu buhtu jayroffa: pagasta waldischana un fain-neeki: „kā Juhš to warrat eezeest, kā Juhšu gaismas weetina pohstā stahw? Waj to ween eeraugat par turribu, kad apzirkni pilni labbibas, kad naudas feschā deewsgan? Waj pagasta skohlās kohpschana nerāhdihē arri waj effat turrigi jeb tik tahdi? Waj dasch fwescheneeks par Juhšu labbi kohpteem tilteem un zelleem braukdams newarretu faziht: „Tee irr turrigi un kohpigi fainneki.“ Waj dasch ar Juhšu skholoseem dehleem runnadams neteiktu: „Tee irr gaismas un prabta laudis.“ Tadehk

Steigshu wissi dīshimees
Labbōs darbōs zel'simees!
Raksim, dahru iskohpsim,
Pukles eelschā dehstūm:
Seed mums pukles dahrsimā
Vihsim tad taħs wainagā!

B.

No Skohdes pusses, Kursemme, 1. Dezember. Samahds irr gan schis Frantschu-Bruhschu karra gads 1870! Ne-atminnohs redsejis tik filtu februuddi, ihpaschi November mehnēsi, kā schogadd, kur wehl pehz Mahrtineem dahrsā lewkojes un zittas pukles seudeja; bet ne-atminnohs arri Novembera gallā tik leelu fallu (pee 15 grabeem) peeredsejis. Sals us weenu reis, kā no plintes ischauts, 17. Nov. wakkara eestahja ar masu sneegela kahru. Kā fals siħwi eefahzis ta weħżi katriħnes deenā, 25. November, effoħt ap Leepaju leetus lijs, bet pee mums turrejħabs pee falla, lai gan tai deenā druzin lehnhaks atmietħahs. — Tikkai jaſħehlojħas, kā nema sneegħi nekriħt, kā warretu ar raġġu ħm mesħa pehz mal-kas un ir-zittur weegli paſħauties. Rahdabs gan, kā schogadd tai Frantschu karra atkal buhs siħwa seema! Schi fianu rakstitajam gaddijahs 20. November ap paſchu pušnakti, kad 13 grahdus falla, ja zeffu braukt. Debbes bija tħira, bes mahkonahm, mehnēs gaifchi spideja un wissa dabba nahwes meeġa finauda — tē us weenu reis atspihħid pee debbes, us wakkara puzzi, leels gaſchums kā sibbeni atspihdums un — arri tuhlikt atkal iſliliha pee skaidras debbes.

„Swaigħħu krisħana“, kō Wahzeeschi par swaigħnu esnahn (Sternschuppen) nosauz, ta nebija; jo atspihdums bija leels un plats un nekrixa kā swaigħħu krisħanā reds — striħposħanā pee semmex. Kaut dabbas gudribas finnataji un swaigħħu pratteji mums pastahsttu, kas tas par taħdu gaifchum buhtu bijis, kas gan sibbenim liħdixx isslifħa; bet — tak sibbeni nebija, jo mahkonas nebija it neweenas pee debbes redsama. Ap Leepaju 24. Nov. sneegħi kritti, kā warroħt tur jau ar kammonahm wijsnatees. No Għawnejnes us Gramsdes puzzi sneega

truhlf. — 25. Nov. atkal Leepajā kahds bekkera nams dedħi; bet ugguns fawaldita; namma eelfħas taq isdeg-għas. E. F. S.

Pee Rihgas brauz par Daugawu arrit tilta weetā jau no 9. Dezember ar wesumeem pahri.

Widsem, għid, waldischana darra finnalu, ka taggad, kur no loħpu meħra Rihgas pilfeħta daski nħekx wairi nau dsirdams, nu atkal toħp atweħleħts, loħpu ahħas pilfeħta ewest.

Pehterburga. Keisarene ar leelxisteni Marie un ab-beem leelxistem Sergei un Paul 29. November no krimes pahrbra kufi-mahjä�.

No Poħlu fimmex eet lohti dauds labbibas us Wahzemmi; fuħdsahs, ka truhlfost rattru ar kō west. S.

Maslawā 25. Oktober, pulksten 8. no riħta, tappa pee Kohlreif k. namma durwihm f'kliniħi. Rutscheris għażi durwihm attaifħt im neweenu pee durwihm ne-tradda. Bet pafka papihru ar f'chnohri pahrseeta un ar naudas għabbal, pefċaptes weetā aissħegelet, gulleja prekejx durwihm. Rutscheris to paneħmi ġawwam fun-gam ċenċxa, tas to attaifħiżx atradda tanni dasħadus naudas papihru, paviffam 72,271 rubl. 23 kap. weħtieb, kurr tam phejnā għadda November mehnēsi biżi sagħi. Sagħlis l-oħra no launas f'id-dap-piċċa f'għadha m'hix. K. S.

‘Saule un pulksteni.

(Bejjumis.)

Bet waj tad jau wezzu wezzjōs laikos ta bija laika fl-klitli zeek ēweħroti, kā tee taggad pee mums pastahw? — Ne, arweenu tee weħl tikfa pahrabboti, groħsiti un atkal atmest, jo newarreja toħs tik leħti ar faules zeffu salihdsinah. Kaldeeri, Kibneeschi, Egipti ic. bija taħs pirmabs tautas, kas fahha swaigħnau un faules zeffu ēweħroħt. Egipti kurt Nil uppe katra għaddu tai pafċha laika ispluħda, tee arri aħtri nomanija, kā faule un swaigħnies tad arweenu tai pafċha weetā atraddahs; tadehi tee tad Augustu paturreja par pirmo għadda mehnēsi un edallija għaddu tad eeffi 365 $\frac{1}{4}$ deenahm, kameħri febbek Greeki un Reemer, kas jo użiżiġi swaigħnau un faules zeffu aprekk ħinu, atradda par riġiġu, kā us katra zettortu għaddu weena deena japeclej.

Dasħħam wezzahm taytahm, kā Babilonereem un Kaldeereem atkal bija zittadhs laika fl-klitħi. Schee deenu un orri nafti edallija katra 12 stundas, kameħri Egipti no pu snakħi deenu eejħa, kā tas taggad weħl pee mums pastahw. Ebreei atkal or septi wakkara stundu deenu fahha un edallija nedelu 7 deenās un għaddu 12 mehnēschħos.

46 għad-did prekejx Kristus zehħa tas slawieħts Reemeru karra kungs Julius Cesars; tas ar sawieem paliegħ ġiem neħħamha daxxu tautu laika fl-klitħi kā swaigħnau

un faules zeltu falihdsinaht, eedallija gaddu eeksh 4 daſ-
lahm, prohti yawaffara, waffara, ruddeni un seema. Arri deenu ſkaitli un mehnefchu wahrdi, fa tee taggad
pee mums pastahw, irr no winna tappuſchi ta falikti; jo
preefch winna Keemeri fawam goddam ſkaitija tikai 10
mehnethus. Merz winneem bija pirmais, Juli peektais,
Augustis — Keisaram Augustam par gohdu ta nosauktis —
festais; September, Oktober, November un Dezember,
nosihme muhju wallodas: 7tais, 8tais, 9tais un 10tais
mehn. Sebbahk tappa Janvaris — deewelklim Janus
par gohdu — pirmais un Februaris, fa grehku noluhg-
ſhanas mehnisis, ohtrais peefkaitihiſ.

Wiffas kriſitas tautas ſkaita ſawu laiku no Kristus
veedimifhanas, bet Muhamedaneri (Turki) iehkina to no
tahs deenas, kad Muhameds, winnu tizzibas zehlejs, no
Mekkas us Medinas pilſehtu oisbehga; tas bija to 16.
Juli 622 pehz Kr.

Pirmee kalenderi tappa drihs pehz tam drukkati, kad
grahmatu driks bij atraſta; tee bija us wairahk goddeem
cerifteti un tikka pehz Araberu wallodas „al-manah“ (Al-
manach), tas irr, laika rehlini, nosaukti. Wihne pimo
kalenderi drukkaja 1460. g.

Ka jau eefahkumā fazziju, wezzōs laikos tikai paſinna
fauleſ-, fmilſchu- un uhdene pulkſtenus. Beidsamee bija
ta cerifteti, fa fmilte job uhdens, kas garrā, us 2 daſ-
lahm ſchekrā glabse eleeti, par masu zaurumianu warreja
ohtrā gallā iſtezzeht, kad pilno us augſchu paſikfa. —
Tai 1232. gad. dabuja Keisars Fridriks II. no Egiptes
ſultana Saladin weenu lohti dahrgu pulkſteni ar ritteni-
ſcheem iſtaſtu, kas bijis lohti gudri ceriftiehts. Ciropā
tikkai ſahla pulkſtenis taisiht 14. gad. ſintenis, jo tad
tikkai Italijā eeksh Paduas pilſehta pirmais tohru pulk-
ſtenis, kas ſundas ſtis un tahtu bijis redſams, effoht
zeblees. Pimo labbatas pulkſteni effoht Wahzeetis Beh-
teris Hele, eeksh Nürnbergas iſdohmajis, no kurrenes tad
tee arri ahtri par wiffu Ciropu iſlīhduschi. S. K.

Garrais feldwebels.

(Beigums.)

Generalis lehnina pawehli iſlaffijis, eevedda tuhlin
to neſſeu ihpaſchā kambari un newarreja deesgan iſbrihne-
tees, kas gan lehninam irr prahā cenahzis, fa wiſch
tahdū masu ſewiſchki, ar to garro feldwebeli ta peepeschi
leek ſalaufaſt. Bet lehnina niſkuſ paſihdams, wiſch
ſteidsahs to pawehli iſpildiht; ſilla bes kaweshanas pil-
mahzitaju un Wilmonu pee ſew aizinat. Wilmonu
arri eevedda ihpaſchā kambari. Mahzitajs lehnina pa-
wehli iſlaffijis, negribbeja to ne us kahdu wiffi iſpildiht,
aibildinadamees, fa tas irr pret baſnizas likumeem.
Pehzgallā tatschu apnehmahs to darriht, bihdamees lehn-
ina duſmibas. Kad nu bij jau tik tahtu gattawi, tad
gahja tee abbi un wehl daschi zitti fungi, kas bij par lau-

libas leezineekeem aizinati, papreeſchu pee to bruhtgau,
un tad pee to bruhti, teem to lehnina pawehli paſluddi-
naht un iſpildiht. Abbi jaunekli tahtu negaiditu gaddi-
jumu dñredam, — weens ohtu un fawas ſwehtas foħli-
ſhanas atgħadħadamees, bet tatschu neſſinadami. fa tee
it newiſloht kohpā ſawesti, pagħiha un nokritta gor semmi.
Kad nu bij atkal abbi pee atjehgħi ſhanas nahluſchi, tad
teem atkal tikka fazzihha, fa tas wiſs neko newarr lihsejt,
tam tik ta wajjaga pehz lehnina pawehles notiſt, tad
Wilmsons us mahzitaju ta runnaja: „Zeenigs mahzitais,
taggad loi noteek pehz augsta lehnina un Juhsu gribbas.
— Taggad Juhs us manni turreſeet laulaſhanas runnu
un pehz pahri ſtundahm, Juhs atkal warreſeet us manni
lihka runnu turreht.“ To fakkoht winnam affaru ſtraume
gahſahs ar wahli no azzihm ahrā, jo te wiſch atgħadha-
jabs to ſweħrestibu, ko wiſch miheleſtibā bij ſweħrejje;
arri teem klaftbu hħadmeem fungiem affaras spihdeja ozzis.
Wilmsons bij nodohmajis, pehz beigtas laulibas arri tuh-
lin no ſchihs paſauklas ſchirtees. — Nu wiſch tikka ee-
westiſ ſee tabs, taggad winnam no lehnina preeſuhtas
bruhtes. Ak tawu preeku un faldū juſħanu! ko wiſch
eraudiſja? Clementini von Stern, ſawu mielu baltkaf-
li. Taggad tāpat ka papreeſch no behħadim, ta taggad
no preeka, abbi palikka bes juſħanas, un kad bij pee fa-
prashanas nahluſchi, tad ſlabweja ar preeziġu ſirdi weens
oħra fahndas un to miheleſtibas fajt us muhiċibu ſaiſtja.

Clementine von Stern, nu jau madam Wilmson bij
no augtas kahras, bet bahrenite no teħwa un mahtes,
braħleem un mahfahm, tuweem rađdeem un arri nabade
no naudas un mantas, bet turpresti bogata tikkumā. Peħz
winna mahtes mirħanas ta bij nedohha Magdeburgā
pee weena geheimrahta von Gundling, kur tai jau pu-
liħds par deenestneez iwaħdseja buxt. To deenu preeſch
lehnina atnahħi ſhanas Magdeburgā, Gundlingsch bij to
piħpi par dahrgu naudu piżijs un fudraħla kallam eedenis
winna eegraverecht. Oħtrā deenā Clementinei to waħ-
dseja no fudraħla kallam pahreſt; us mahjahn eedama ta arri
aixgħa ja to plazzi, kur lehninach tikka gaidihts un tad
tikka, fa to jau finnā, no ta ſall-fahrtiha aplaupita.

Peħz tam Clementinei no Gundlinga wairs nekk
bij meera. Winnai waħadseja to pehdeju atlikku, no
fawas nelaikes mahtes, pahroħt un ar to to piħpi aix-
maħfaht un tad ar wiffu ſteigu Gundlinga nammu at-
ſtaht. Tad winna aixreisoja us Votsdamu un peenehma
piłnigu deenestneezes weetu, un tad, fa jau augħċha min-
neħħi, fawas draudsenes weetā lehnina grahmatu pee
generata neffa, kur to Deewa iſweħlet a laime fagħidja.

Lehninach waħħarā no jakts pahriħa, aizinajha ge-
nerali un apwaizoja, waj wiſs irr peħz wiħna pawebles
notiżijs; finnams, generalis bij wiffi riħti iſdarijijs.
Oħtrā riħta lehninach gribbeja jauno pahri redsejt un ap-
sweżiñat. Ak tawu briħnumu! ko lehninach eraudiſja?
lohti masu ſewiſchki garexjam feldwebelim blakku ſlab-

wam. Kehnisch gribbeja waj no ahdas islekti aif dus-mahm, par tahdu riiki un buhtu generali waj no pasau-les isdfinnis, ja pebz ismekleschanas wijs nebuhtu rikti išnahzis; bet taggad, kas bij tizzis, tas bij notizzis.

Tahs paschias deenas wakkara Wilmsons dabuja no tehwa grahamatu, kur tehws winnam rafftija, ka wehl ſcho paschu wakkaru, tai un tai laika un weetā kohlkahjis us winnu gaidihs ar ſirgeom un ratteem, lai tik winsch nu tafahs gattaws us behgſhanu. Tam wehl tehwa grahamatu laſſoht atnahza finna, ka tuhlin pee kebrina ja-eet. Sawu Clementini us behgſhanu uſmuddinadams, pats ſteidsahs pee kebrina aifeet.

Kehninan bij Wilmsona eeshehlojees, zerredams, ka winsch tam zaur tahdu peepeschu prezefchanohs, grahtu muhſchu irr -uſlizzis, tam tahdu maſu un warbuht arri lohti nevatiſkamu, ka winsch to pee ſew dohmaja, ſeewu peewedams; bet neſinnaſa wiſ, ka winsch zaur to irr Wilmsona wehleſchanohs iſpildijs un wianu laimigu darrijs. Ta tad to negadidjumu atlabbont gribbedams, kehnisch atwehleja Wilmsonam preefch ſew ko luhgtees. Ko gan nu wehl zittu warreja Wilmsons lubgt, ka to brih-wibu, kas winnam weenigti tik wehl trubka? Kehnisch to dſirdedams wehlejahs labbahk mehle eekohdis, ne ka to wahrdū pahr lubpahm laidis, bet tatschu kehnisch buhdams negribbeja ſawu wahrdū atpakkat nemt, un apſtipri-naja Wilmsona wehleſchanohs. Kas gan nu bij laimigahks, ka Wilmsons? Wilmsons, no kebrina atwaddi-jees, deedams un lehdkams dewahs pee ſawas baltkallites, kas jau us behgſhanu gattawa, ilgodamahs us winna atnahfchanu gaidija. To panehmis, winni bes kareteſchanahs dewahs us to weetu, kur kohlkahjis us winnu gai-dija. Winni wehl nemas tai ihsta weetā netifka, kad winneem gaddijahs weenai karetei garram eiſoht, kur ful-lainis jau durwis wakkā turreja un winnus weenu pebz ohtra ſteigſhus eekſchā cezebla un kutscheeris fahla braukt, ko tik noggi neſſ. Jo tee nu knafchi laida, jo knafchaki teem nahza weena ohtra kareete parkat, kas arween ſauza: apturr! apturr! un arri aifween no parkatos plints ſchah-weeni bij dſirdami; ta tad tee nu weens aif ohtra ſtrehja, pa galwu, pa kallu, kamehr pehdigi, kabda weetā, kur teem waijadſeja ſirgus pokrmainiht, tam parkalejam lai-mejahs panahkt. Tas ſlaht tizzis, ar johni no bukka ſemme, tam preefchejam krahga eekſchā un fahla nu doht ko tik mahzeja, ar ſawu ſtruppo brauzamu pohtagu. Abbi behgſli kareete bij aismiggufchi; tee nemannija no wiſſa neko, kas notifka, kamehr pehdigi ar to blaſhweenu: „Tu ſatta wahrna, es Tevi gan mahzifchi, jau weenreis Tu mannam fungam tahdas leelas behdas padarriji, kad Tu tai dahmai to vihpes galwu nosaggi, un nu Tu man wianu paschu gribbi sagt.“ Wilmsons tilla no ſawas gaſpaschas kribtihm iſtrouzebts, kur winsch ſaldi ſnanda. Galwu zaur kareetes lobgu iſbahſis, Wilmsons gaſchā mehniesi redſeja, ka kohlkahjis Krabb, weenam ſalſwahr-

tscham muggurā uſkrampejees, to neſcheligi pehrā, arri Wilmsons to par to vihpes ſagli paſinna un ahtaki to wakkā nelaida, lihds kamehr Wilmsons tohs iſſchlihra.

Tas ſalſwahrzis bij tāpat us weenu behglu pahri gaidijs, ka kohlkahjis, zerredams, ka tas tas riktiſais pahris irr, winsch bij, ka mehſ jau ſinnam, Wilmsonu ſawōs rattōs eenehmis. Wilmsons tāpat zittu neko nedohmadams, ka tik to, ka tee jau tee riktiſee rattī, bef wairahk apwaizſchanas ſehdeja eekſchā un kabwa tam wakſtu braukt. Bet kohlkahjis, — kas turpat nezik tahu ſtabweja un Wilmsonu jau no tahlenes paſinna, dohmaja ka ar to atkal kahda blehdiba noteck, ſpeda zit warredams tam parkat. Preefchbrauzejs atkal nomannidams, ka tam weena kareete neganti parkas dſennahs un arweenu, ſchauj un ſauz: apturr! apturr! bij dohmajis, ka winnu ſleppeniba irr gaifmā nohkuſi un tohs nu gribb fert; ta tad abbi ſtrehja gallu guhdami.

Wilmsons nu eefehda ſawōs riktiſais rattōs un bef wairahk kahdas aifkawefchanas meerigi aifbrauzza pee ſawa tehwa mahjās, kur tee ar karſtahm preeka aſſarahm tifka ſagaiditi.

Mu tik tifka tam jaunam pahrim iſhthenas kahſas dſer-tas un dſiwoja ittin laimigu kohpā libds pat gallam.
C. Trautmann.

Kahſchu ſizzeja, jeb paregga ſkunſte.

Wehl pee dascheem ta mahnu tizziba miht, kad kas paſuhd, jeb kahds lohpinsch ſaſrigt, tad tuhdaſ ſtei-dahs pee kahſchu ſizzeja jeb metteja, lai tas nu ſafka, waj ſudduſe lecta buhſ dabujama, ka un kur ta dabujama un ar ko un us kahdu wiſſi lohpinsch irr ahrſtejams. — Sinnams, kas gribb kahſchu ſizzejs buht, tam arri wai-jaga us wilku guđram buht, lai ware ta jautataja dohmas iſwilt. Ta kahdam wihrum notifkahs:

Winnam it peepeschu paſuhd 10 rubl. un ka winsch teizahs, it labbi ſinnoht, ka effoht elizzis ſtabā maſa ſkappiſi un pa to ſtarpu zits nekahds ſweſchineekſ tur ne-effoht bijis, ka tik weens prezzes ſchihdinſch. Bet tas jau irr deewegam uſtizzams, — kas warr ſinnaht, waj nou kahds no mahju laudibm iſnehmis? — Lai nu par to warretu pahſlezzinatees, ta tad zits nekaſ ne-atleek ko dor-riht, ſeewa nemm wehl weenu draudſenlihds un pubſch pee paregga. Birms nu tas ſawu bihbeli nemm rohka, paſreſchhu ſeewinas noschehlo un eelaiſchabs ar tahn wallodā. Kad nu fahk meſt, un re, riktiſi iſneahl; weens zella gahjejs naudu irr iſnehmis un atkal pa zellu irr aifgahjis un to woirs nekad nedabuhſ. At tu blehdis ſchihds! bet kas pagallam, tas pagallam. — Pehz pahri nedehahm wihrs iſnemmi no aifſehgt ſlapja bikſes, uſ-gehrb tahs kahja, ſchauj rohku fullē, un tawu brihnumu

Kas tur irr? well ahrā, — wissi 10-rubl. gull faglandu-
fchess! — Redsi nu fahrschu lizzeja taisnibū.

C. Trautmann.

Latvju dseefma.

Meld. Es braust ein Ruf wie Donnerball.
(Von dem Liede: „Die Wacht am Rhein.“)

1.

Kā veikons ribb, kā juhra krahz,
Kā wehtā meschi schaakhtin schaahz,
Kā strautinsch lehni teik un bild'
Un wehsma spidzin', faule sild':
Lai Latvju dseefma swanniht swann,
Kur ween tik Latvju mehle skann!

2.

Lai dseefmu rohschu valeijā
Glihts dseefmu gars ween liddina,
Un tautu brahli apkampjabs,
Ar jaufahm dseefmahm lihgsmojahs.
Kur ween tik Latvju mehle skann.
Lai tur arr' Latvju dseefma swann!

3.

Us preeksch! ar dseefmas farrogū,
Ar sklofshamu, mahzibū! —!
Lai tumiba un mahzi nihkst,
Un jautras dseefmas lihgtn libgst!
Kur ween tik Latvju re. re.

4.

Lai Latvju dehli heedribās
Ar dseefmu palmehm puschojabs,
Un Latvju meitas glihtumā,
Sprausch dseefmu pulles wainakā.
Kur ween tik Latvju re. re.

5.

Jo tauta, ta jau laimiga,
Kas dseefm a s kohpj, tahs skandina;
Ta seewi gohda krohni pinn',
Un dshwes zellam pulles tinn'!
Kur ween tik Latvju re. re.

6.

Lai dshwo! — dseefmas, dseefm'neeki
Un dseeditaji laimigi!! —
Lai dshwo! — augsta s Semmestehws
Un tehws semme, kur mihtam mehs!!!
Kur ween tik Latvju mehle skann.
Lai tur arr' Latvju dseefma swann!

E. F. Sehönb erg.

Sakkami wahrdi.

No strahpes warr isbehgt, bet ne no fids apsinna-
fchanas.

Labbahk nabags ar gohdu ne kā bagats ar kaunu.

Labbi mutti turreht irr leelaka skunste ne kā labbi
runnah.

Skaidriba arri skiftam apgehrbam dohd spohschumu.
Tee wezzi irr preeksch padohma, tee jauni preeksch is-
darrischanas. — J.—i.

Mihlais Wisdeggun!

No wissahm pusehmu laisch Lewim johkainas waj beh-
digas wehstules, tapehz nu es arri newarru nozestees to
nedarrijis; rakstu tikai pahri wahrdi. Man irr lohti
gruhti ap firdi — schinnis laikos, kur jau daschadu gruh-
tibu deewsgan. Buhtu Tu finnajis kā man eet, tad Tu
jau sen buhtu ar sawu spalwu man par labbu skripesch-
najis; bet nenemmu Lew to par kaunu, jo Tu ne-essi
Wissunnis, bet Wisdegguns. Stahstichu nu kā man
eet! Nesen nokuhlohs wairahk juhdses lihds Zelgawai un
no schejenes gribbeju pa dselszelli us Rihgu schautees,
kur daschadas eepirkshanas un darrischanas pee Donohum
waldischanas bij. Bet pulksten 8ndos no rihta notappis
pee bahnuscha, dfirdi, kā maschine jau prohjam. Ahu!
Ko nu darricht?! Gaidu lihds ohtrai reisei, pulksten 10.
un 30 min., un nobrauzu ar to Rihga; bet tē nu newar-
reju daschas darrischanas ispildiht, tapehz kā pa wehlu
biju noktuis. Luhdsu nu Lewis it sirsnihi, mihlo Wis-
deggun, lai Tu pee dselszetta direkzijas laipnigaka prahtha
pecklabbin, lai ta nelaui tit agri no rihta schwilpt proh-
jam, bet lai zittu reis us manni un daschu labbu draugu
lihds pulksten 8neem pagaida, jo dascham labs gabbals,
kamehr pee bahnuscha atbrauz; ir pat pilsehtnekeem ta
braukshana 7os irr par dauds agri. Lai nu man ohtrreis
tā ne-isdohdahs, dohmaju es: „Gudram zilwekam newai-
jag buht muskam!“ — un eegahdajohs Zelgawas Lat-
weeschu awises, lai warretu dselszetta braukshanas stun-
das finnahn. Bet tē atkal jauna karsa! Isdallitajis pee
mums muischā gribb, lai tam leelu leelohs kukkanus nefs
par winna masu maso isdallishanas puhlinu. No-nessu
ari kreetu teefu siwju. Bet nau wehl deewsgan! Gribb
wehl puhru kweeschu!! Tu finni, mihlo Wisdeggun,zik
jeho neekla graudinu puhrinch makš, un kad Tu apdoh-
ma, kā par Awișehm tikai 1 rubritis par gaddu ja-
isdohd, tad Tu sprattisi, kā man schi Awișchu fahriba
lohti dahrgi isnahk. Tapehz nu effi tik labs un aprunna-
jees ar isdallitaju oppalksch tschetrahm azzihm — bet lu-
hsams tā kā neweens nedfird, ihpaschi Obkshkeris nē —
waj newarretu no teem pagehreteem kweefischem fahdus
graudianus nodingeht. Kamehr abbas mannas kibbes
man nau par labbu isdarritas, es paleeku

Resalku mahjās,

preeksch

Laws
lohti stennedqms
seemasswehkeem 1870. gaddā.

Stennis.

